

12. САОБРАЋАЈ НА РАСКРСНИЦИ

Највећи број саобраћајних незгода у насељу догађа се због непоштивања првенства пролаза на раскрсницама. Саобраћајним прописима детаљно је регулисан однос између возача возила чији се правци кретања укрштају на раскрсници, као и однос између пјешака и возача.

Раскрница је површина на којој се укрштају или спајају два или више путева (улица), те шире саобраћајне површине које настају укрштањем, односно спајањем путева.

Безбједно одвијање саобраћаја на раскрсници највише зависи од правилног понашања возача, пјешака и других учесника у саобраћају.

На мјестима где се путеви пресијецају или укрштају формирају се раскрснице различитих облика (T, X, Y,) итд.(слика 206).

Четврекрака „Х“ раскрсница

Троекрака „Ү“ раскрсница

Троекрака „Т“ раскрсница

Раскрсница са кружним током саобраћаја

Слика 206. Примјери облика раскрсница

Обавеза возача који се приближава раскрсници јесте да вози са повећаном опрезношћу и на начин који одговара условима саобраћаја на тој раскрсници. Возач мора приликом приближавања раскрсници да процјени саобраћајну ситуацију на њој и да вози таквом брзином да може да се заустави и пропустити возила која на раскрсници имају првенство пролаза. Возач је дужан, да пред раскрсницом, возилом заузме положај на довољној удаљености на оној саобраћајној траци којом намјерава да прође раскрсницу.

Како би се друмски саобраћај могао одвијати у складу са саобраћајним прописима, правилно и безбједно, неопходно је одредити предност проласка када се возила сусрећу, односно када се њихови смјерови кретања укрштају.

На основу Закона о безбједности саобраћаја на путевима Републике Српске сви учесници у саобраћају (значи и пјешаци и бициклисти)

дужни су да поступају у складу са важећим прописима по следећем приоритету:

- значима и наредбама које дају полицијски службеници - полицајци
- свјетлосне саобраћајне сигнализације
- возила под пратњом
- возила са првенством пролаза
- вертикалне и хоризонталне саобраћајне сигнализације
- шинских возила
- правила десне стране.

12.1. Регулисање саобраћаја на раскрсници

Саобраћај на раскрсници може бити регулисан употребом техничких средстава (саобраћајним знаковима, ознакама на коловозу, семафорима) или физички (од стране полицијског службеника - полицајца).

Редослијед првенства проласка на раскрсницама на којима саобраћај није регулисан употребом техничких средстава или од стране полицајца одређује се прописаним правилима саобраћаја.

Редослијед проласка возила на раскрсницама регулише се тако што се одређује првенство пролаза означавањем главног и споредног пута или се наизмјенично даје првенство пролаза возилима која се крећу појединим путевима.

Регулисање саобраћаја на раскрсници знаковима које даје полицијски службеник - полицајц

Регулисање саобраћаја на раскрсници знаковима које даје полицајц има приоритет у односу на остале начине регулисања саобраћаја.

Кад на раскрсници саобраћај регулише полицајац, знакови које даје рукама и положајем тијела обавезујући су за све учеснике у саобраћају. Учесници у саобраћају дужни су да поступају према наредбама које даје полицајац и када тиме одступа од:

- значења свјетлосног саобраћајног знака
- значења саобраћајних знакова постављених на путу
- прописаних правила.

Наредбе које дају полицији морају поштитивати возачи возила под пратњом, возила са правом првенства пролаза као и шинских возила.

Слика 207. Регулисање саобраћаја од стране овлаштеног лица (полиција)

Регулисање саобраћаја на раскрсници свјетлосном саобраћајном сигнализацијом (семафорима)

Регулисање саобраћаја на раскрсницама свјетлосном саобраћајном сигнализацијом (семафорима) уобичајени је начин регулисања саобраћаја на мјестима сукобљавања токова где се као посљедица недостака капацитета за поједине или све саобраћајне токове јављају велики застоји или озбиљније погоршава безбиједност саобраћаја. Употребом свјетлосне саобраћајне сигнализације постиже се мање загушење саобраћаја, већи проток возила а самим тим и већа безбиједност. За регулисање саобраћаја користе се посебни уређаји за давање свјетлосних саобраћајних знакова (семафори). Ови уређаји дају свјетлосне саобраћајне знакове тробојним свјетлима која могу бити постављена вертикално једно испод другог или хоризонтално једно поред другог.

Учесници у саобраћају дужни су да поступају према **свјетлосном саобраћајном знаку** на семафору (боји свјетла на семафору) и када се тај знак разликује од:

- правила о првенству пролаза израженом на истом мјесту саобраћајним знаком
- прописаних правила.

Значење свјетала на свјетлосном саобраћајном знаку (семафору) морају поштитивати возачи возила под пратњом, возила са правом првенства пролаза, и возила на шинама.

Слика 208. Поступање учесника у саобраћају према свјетлосним саобраћајним знаковима

Возачи не смију да уђу возилом у раскрсницу, иако им је свјетлосним знаком дозвољено, ако је густина саобраћаја таква да се они са возилом морају зауставити у раскрсници и да тако ометају пролазак возила која при промјени свјетлосног знака долазе са бочних страна.

На стубу семафора, испод, изнад или на посебним стубовима могу се поставити и саобраћајни знакови (слика 209). За вријеме док је уређај за давање свјетлосних знакова у функцији постављени саобраћајни знакови којима се регулише првенство пролаза кроз раскрсницу («Наилазак на пут са првенством пролаза», «Обавезно заустављање», «Пут са првенством пролаза») немају важност, па се возачи морају понашати у складу са свјетлосним саобраћајним знаковима.

Слика 209.

Ако је на семафору укључено жуто трепћуће свјетло или семафор не даје никакве свјетлосне знакове редосљед проласка кроз раскрсницу одређује се на основу постављених саобраћајних знакова (слика 210).

Слика 210.

Ако су уређају за давање свјетлосних знакова додати допунски знакови у облику зелене свјетлеће стрелице, возач може скренути у правцу означеном зеленом свјетлећом стрелицом и за вријеме док је упалено црвено свјетло. У том случају возач приликом кретања у правцу означеном зеленом свјетлећом стрелицом не смије да омета саобраћај возила и кретање пјешака.

Регулисање саобраћаја на раскрсници постављеном вертикалном и хоризонталном саобраћајном сигнализацијом

На раскрсницама саобраћај може да се регулише постављањем саобраћајних знакова са првенством пролаза и ознакама на коловозу. На овај начин одређује се редосљед првенства пролаза возила, односно одређује се главни (пут са првенством пролаза) и споредни пут (слика 211 и 212).

Слика 211.

Слика 212.

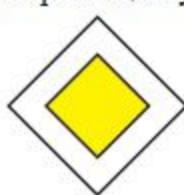
Учесници у саобраћају дужни су да поступају у складу са саобраћајним знаковима постављеним на путу и ознакама на коловозу и када тиме одступају од прописа о правилима саобраћаја (правило десне стране).

Возачи шинских возила морају поступати према постављеним саобраћајним знаковима и ознакама на коловозу.

Слика 213. Поступање учесника у саобраћају према постављеним саобраћајним знаковима

Знакови којим се одређује редосљед првенства пролаза возила на раскрсници су:

„Пут са првенством пролаза“

„Обавезно заустављање“

„Наилазак на пут са првенством пролаза“

„Пружање пута са првенством пролаза“

На главном путу испред раскрнице поставља се саобраћајни знак „**Пут са првенством пролаза**“. Овим саобраћајним знаком се возачи обавежавају да се налазе на главном путу, односно да у тој раскрници имају предност проласка у односу на возила која долазе са бочних путева.

На споредним путевима се испред раскрнице поставља знак „**Обавезно заустављање**“ или знак „**Наилазак на пут са првенством пролаза**“, који упозорава возаче да наилазе на раскрницу са главним путем и да се у прилазу раскрници морају понашати у складу са постављеним знаком. Оба знака у суштини имају исто значење. Они обавезују возача да мора пропустити сва возила на главном путу. Возач са споредног пута не смије возилом да ступи на главни пут све док се њиме крећу возила која би он својим уласком у раскрницу ометао или угрозио њихово безбедно кретање.

Возач који наиђе на знак „Обавезно засутављање“ дужан је да се заустави, како би извидио ситуацију на главном путу и према потреби пропустио возила.

Возачи кад наиђу на знак „Наилазак на пут са првенством пролаза“ нису обавезни увијек зауставити возило при улазу на раскрницу. Ако су се увјерили, смањивањем брзине кретања, да на главном путу нема возила и да могу безбедно продужити кретање, без заустављања пролазе кроз раскрницу. Ако на главном путу има возила, возила која се налазе на споредном путу прије улаза на раскрницу морају се зауставити и сачекати пролаз возила која се крећу главним путем.

На главном путу на раскрници може се поставити и саобраћајни знак опасности који упозорава возача да наилази на укрштање са споредним путем. То може бити знак „Укрштање са споредним путем под правим углом“, „Спајање споредног пута под правим углом са лијеве стране“, „Спајање споредног пута под правим углом са десне стране“, и др.

Ови знакови означавају близину укрштања односно спајања путева на којим се пут са првенством пролаза укршта односно спаја са споредним путем. Симболи на знаковима могу бити различити што зависи од стварне ситуације на путу. Ови знакови смију се постављати само ако је на споредном путу, који се укршта односно спаја са путем са првенством пролаза испред укрштања односно спајања постављен знак „Наилазак на пут са првенством пролаза“ или знак „Обавезно заустављање“.

Знакови који се могу поставити на главном путу су:

Укрштање са споредним
путем под правим углом

Спајање споредног пута под
правим углом
са лијеве стране

Спајање споредног
пута под правим углом
са десне стране

Спајање споредног пута под
оштрим углом
са лијеве стране

Спајање споредног
пута под оштрим углом
са десне стране